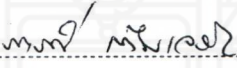
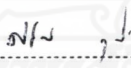

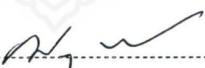
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยความรู้ทางโภชนาการ ทักษะคิดต่ออาหารและพฤติกรรมการบริโภคอาหาร
ที่ส่งผลต่อภาวะโภชนาการของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข
ชื่อและนามสกุล นายธีรยุทธ มงคลมะไฟ
วิชาเอก การจัดการระบบอาหารเพื่อโภชนาการ
สาขาวิชา มนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีศักดิ์ สุนทรไชย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.วศินา จันทศิริ

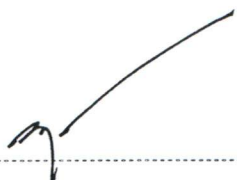
วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2560

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ภารดี เต็มเจริญ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีศักดิ์ สุนทรไชย)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วศินา จันทศิริ)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณา รุ่งโรจน์วนิชย์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยความรู้ทางโภชนาการ ทักษะคิดต่ออาหารและพฤติกรรมการบริโภคอาหาร
ที่ส่งผลต่อภาวะโภชนาการของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข

ผู้วิจัย นายธีรยุทธ มงคลมะไฟ รหัสนักศึกษา 2587000239

ปริญญา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการระบบอาหารเพื่อโภชนาการ)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีศักดิ์ สุนทรไชย (2) รองศาสตราจารย์ ดร.วดีนา จันทศิริ

ปีการศึกษา 2560

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบตัดขวางนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) อธิบายปัจจัยส่วนบุคคล 2) ประเมินความรู้ทางโภชนาการ ทักษะคิดต่ออาหารและพฤติกรรมการบริโภคอาหาร 3) ประเมินภาวะโภชนาการ และ 4) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะโภชนาการของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข

ประชากรที่ศึกษาคือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในกระทรวงสาธารณสุขส่วนกลาง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 10,372 คน สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิได้บุคลากรจำนวน 364 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบวัดทักษะคิดต่ออาหารและแบบสอบถามพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.9 ส่วนแบบสอบถามความรู้ทางโภชนาการมีค่า KR-20 อยู่ระหว่าง 0.6-0.8 และประเมินภาวะโภชนาการด้วยค่าดัชนีมวลกายและอัตราส่วนเส้นรอบเอวต่อเส้นรอบสะโพก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20-30 ปี ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี 2) ระดับความรู้ทางโภชนาการและทักษะคิดต่ออาหารอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนพฤติกรรมการบริโภคอาหารอยู่ในระดับดี 3) ภาวะโภชนาการส่วนใหญ่มีค่าดัชนีมวลกายและอัตราส่วนของเส้นรอบเอวต่อรอบสะโพกอยู่ในเกณฑ์ปกติ คิดเป็นร้อยละ 80.5 และ 78.8 ตามลำดับ 4) ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่า พฤติกรรมการบริโภคอาหารมีความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพฤติกรรมการบริโภคอาหารสามารถทำนายค่าดัชนีมวลกาย ได้ร้อยละ 29.1 และสามารถทำนายอัตราส่วนเส้นรอบเอวต่อเส้นรอบสะโพกได้ร้อยละ 8.5 นอกจากนี้ ความรู้ทางโภชนาการและพฤติกรรมการบริโภคอาหารยังร่วมกันมีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนเส้นรอบเอวต่อเส้นรอบสะโพกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยมีอำนาจการพยากรณ์ ร้อยละ 10.2 ข้อเสนอแนะคือ ควรมีการจัดทำสื่อการเรียนรู้ รวมถึงจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรกระทรวงสาธารณสุขมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่เหมาะสมเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ ความรู้ทางโภชนาการ ทักษะคิดต่ออาหาร พฤติกรรมการบริโภคอาหาร บุคลากรกระทรวงสาธารณสุข

Thesis title: Factors of Nutritional Knowledge, Food Attitude toward and Food Consumption Behaviors, Affecting Nutritional Status among Personnel in Ministry of Public Health.

Researcher: Mr.Teerayoot Mongkolmaifai ; **ID :** 2587000239;

Degree: Master of Science; (Food System Management for Nutrition);

Thesis advisors: (1) Dr.Sarisak Soontornchai, Associate Professor;

(2) Dr.Vasina Chandrasiri, Associate Professor; **Academic year:** 2017

Abstract

This cross-sectional analytical study aimed : 1) to describe personal factors; 2) to evaluate nutritional knowledge, food attitude, and food consumption behaviors; 3) to assess nutritional status; and 4) to analyze factors affecting nutritional status of personnel in Ministry of Public Health.

The studied population consisted of 10,372 personnel working in the Ministry of Public Health in Nonthaburi province. Sampling was done by stratified random sampling technique. Data of 364 personnel were collected using a food attitude questionnaire and food consumption behavior questionnaire with reliability value of 0.90 and KR-20 ranged from 0.60-0.80. Nutritional status was assessed by body mass index (BMI) and waist to hip ratio (WHR). The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis.

The study indicated that 1) most of the samples were female with age between 20-30 years old and bachelor degree; 2) nutritional knowledge and food attitude were at the moderate levels while food consumption behaviors were at the high level; 3) most of them had BMI and WHR at the normal levels of 80.5% and 78.8%, respectively; and 4) from multiple regression analysis, food consumption behaviors correlated significantly with nutritional status at the .01 level. Food consumption behaviors had predictive BMI and WHR power of 29.1% and 8.5%, respectively. Additionally, nutritional knowledge and food consumption behaviors had significantly correlated with WHR at the .01 level with predictive power 10.2%. Provision of health education media as well as activities to encourage the personnel should be organized in order to promote appropriate food consumption behaviors.

Keywords: Nutritional knowledge, Food attitude, Food consumption behaviors, Personnel of Ministry of Public Health.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินความรู้ทางโภชนาการ ทศนคติต่ออาหาร พฤติกรรมการบริโภคอาหารของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข เพื่อประเมินภาวะโภชนาการของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข และเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะโภชนาการของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านสุขภาพในการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันภาวะทุพโภชนาการและส่งเสริมให้บุคลากรกระทรวงสาธารณสุขมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่เหมาะสมและยังสามารถนำผลวิจัยไปเป็นแนวทางการจัดทำสื่อการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพด้านโภชนาการที่ถูกต้องสำหรับบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข

ผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ได้สนับสนุนทุนการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณผู้บริหารและบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข ที่ได้อนุญาตในการเก็บข้อมูลและดำเนินการวิจัยให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

การดำเนินการวิจัยมีอาจสำเร็จ จุลล่งไปได้ หากปราศจากความเมตตาของ รองศาสตราจารย์ ดร. ศรีศักดิ์ สุนทรไชย และ รองศาสตราจารย์ ดร.วศิณา จันทศิริ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ภารดี เต็มเจริญ ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขและให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบคุณนางสาวกัลยาณีดีประเสริฐวงศ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาระบบคุณภาพงานอาหารปลอดภัยและนางสาวนงลักษณ์ สิทธิเจริญชัย ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาด้านความร่วมมืออาหารปลอดภัยในประเทศและระหว่างประเทศในการประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถามและขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สาขามนุษยนิเวศศาสตร์ที่ให้การช่วยเหลือในการดำเนินเรื่องเอกสารต่าง ๆ จนการวิจัยนี้สำเร็จจุลล่งไปได้ด้วยดี

ท้ายนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดาที่ให้การอุปการะอบรมเลี้ยงดู ตลอดจนส่งเสริมการศึกษาและให้กำลังใจเป็นอย่างดี อีกทั้งขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือด้วยดีเสมอมาและขอขอบพระคุณเจ้าของเอกสารและงานวิจัยทุกท่าน ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำมาอ้างอิงในการทำวิจัย จนกระทั่งงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จจุลล่งไปได้ด้วยดี

ธีรยุทธ มงคลมะไฟ

ตุลาคม 2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ข้อจำกัดการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่ได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหารและโภชนาการ	8
ทัศนคติต่ออาหาร	18
พฤติกรรมการบริโภคอาหาร	21
ภาวะโภชนาการ	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	33
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	33
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	35
การเก็บรวบรวมข้อมูล	39
การวิเคราะห์ข้อมูล	41
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
ตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	42
ตอนที่ 2 การศึกษาความรู้ทางโภชนาการ	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	48
ตอนที่ 3 การศึกษาทัศนคติต่ออาหาร	48
ตอนที่ 4 การศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหาร	50
ตอนที่ 5 การศึกษาภาวะโภชนาการของกลุ่มตัวอย่าง.....	51
ตอนที่ 6 การวิเคราะห์การถดถอยปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะโภชนาการ.....	52
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	66
สรุปการวิจัย	66
อภิปรายผล	70
ข้อเสนอแนะ	72
บรรณานุกรม	74
ภาคผนวก	81
ก ประกาศนียบัตรการอบรมจริยธรรมการวิจัย.....	83
ข เอกสารแนะนำสำหรับอาสาสมัครและไบนยอมด้วยความสมัครใจ.....	85
ค แบบสอบถามการวิจัย.....	88
ง ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	94
ประวัติผู้วิจัย	101

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	ภาวะโภชนาการของผู้ที่มีอายุ ≥ 18 ปี โดยใช้ดัชนีมวลกายของคนไทย 28
ตารางที่ 3.1	จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา (คน) 36
ตารางที่ 4.1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 44
ตารางที่ 4.2	จำนวนและร้อยละของความรู้ทางโภชนาการจำแนกตามรายข้อสอบความรู้ทางโภชนาการ 47
ตารางที่ 4.3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความรู้ทางโภชนาการ..... 48
ตารางที่ 4.4	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามทัศนคติต่ออาหาร..... 49
ตารางที่ 4.5	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับคะแนนทัศนคติต่ออาหาร... 51
ตารางที่ 4.6	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพฤติกรรมการบริโภคอาหาร..... 52
ตารางที่ 4.7	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับคะแนนพฤติกรรม การบริโภคอาหาร..... 53
ตารางที่ 4.8	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามดัชนีมวลกาย..... 53
ตารางที่ 4.9	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอัตราส่วนของเส้นรอบเอวต่อ เส้นรอบสะโพก..... 53
ตารางที่ 4.10	การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะโภชนาการ..... 54
ตารางที่ 4.11	ผลการวิเคราะห์ปัจจัยความรู้ทางโภชนาการที่ส่งผลต่อค่าดัชนีมวลกาย..... 55
ตารางที่ 4.12	ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทัศนคติต่ออาหารที่ส่งผลต่อค่าดัชนีมวลกาย..... 59
ตารางที่ 4.13	ผลการวิเคราะห์ปัจจัยพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ส่งผลต่อค่าดัชนีมวลกาย..... 60
ตารางที่ 4.14	ผลการวิเคราะห์ปัจจัยความรู้ทางโภชนาการ ทัศนคติต่ออาหารและพฤติกรรม การบริโภคอาหารที่ส่งผลต่อค่าดัชนีมวลกาย..... 61
ตารางที่ 4.15	ผลการวิเคราะห์ปัจจัยความรู้ทางโภชนาการที่ส่งผลต่ออัตราส่วนเส้นรอบเอว ต่อเส้นรอบสะโพก..... 62
ตารางที่ 4.16	ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทัศนคติต่ออาหารที่ส่งผลต่ออัตราส่วนเส้นรอบเอวต่อ เส้นรอบสะโพก..... 65
ตารางที่ 4.17	ผลการวิเคราะห์ปัจจัยพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ส่งผลต่ออัตราส่วน เส้นรอบเอวต่อเส้นรอบสะโพก..... 65
ตารางที่ 4.18	ผลการวิเคราะห์ปัจจัยความรู้ทางโภชนาการ ทัศนคติต่ออาหารและ พฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ส่งผลต่ออัตราส่วนเส้นรอบเอวต่อเส้นรอบสะโพก... 66

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดของการวิจัย	4
ภาพที่ 3.1 แผนผังกระบวนการขอความยินยอม	42

